

Sygn. akt III AUa 312/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 17 października 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Romana Mrotek
Sędziowie:	SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSO del. Beata Górka (spr.)
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 17 października 2013 r. w Szczecinie

sprawy R. G. i T. G.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wG.

o składki

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Gorzowie Wlkp. VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 13 lutego 2013 r. sygn. akt VI U 786/12

oddala apelację.

SSA Zofia Rybicka - Szkibiel SSA Romana Mrotek SSO del. Beata Górka

Sygn. akt III AUa 312/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił, iż istnieje zaległość z tytułu nieopłaconych składek za okres od lutego 2007 do sierpnia 2009 roku na koncie R. G.. Decyzję tę doręczono R. G. i jego żonie T. G..

R. G. i T. G. wnieśli odwołanie od powyższej decyzji, w którym podnieśli, że organ rentowy skierował do nich tytuły wykonawcze. Jednocześnie te same zobowiązania ustalone zostały jako zobowiązania R. i T. G. w zaskarżonej decyzji. W ocenie odwołujących doszło zatem do zdublowania tytułów egzekucyjnych dotyczących tego samego zobowiązania. Skarżący podkreślili ponadto, że odpowiedzialność współmałżonka podatnika za wynikające z zobowiązań podatkowych (analogicznie zobowiązań z tytułu składek ZUS) powstaje z mocy prawa z chwilą powstania zobowiązania podatkowego (składek ZUS). Nie jest zatem konieczne do wszczęcia postępowania egzekucyjnego w

stosunku do małżonka podatnika wydanie decyzji o jego odpowiedzialności. Brak zatem jakichkolwiek podstaw do utrzymania w mocy zaskarżonej decyzji skierowanej do obojga małżonków, albowiem organ rentowy wystawił tytuły wykonawcze za zobowiązania objęte decyzją i prowadzi na ich podstawie czynności egzekucyjne.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. wniósł o oddalenie odwołania i powołał się na treść art. 23 ust. 1, 46 ust. 1, 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2009 r., nr 205, poz. 1585 ze zm.; dalej jako „s.u.s.”). Ponadto powołał się na treść art. 29 § 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Ordynacja podatkowa (t.j. Dz.U. z 2005 r., nr 8, poz. 60 ze zm.) w zw. z art. 31 s.u.s. Wobec wskazanych regulacji oraz wyroku Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Bydgoszczy z dnia 26 maja 2010 r., sygn. akt I SA/Bd 363/10 uznał, iż sporna decyzja jest zasadna.

W dniu 26 listopada 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. zmienił decyzję z dnia 9 maja 2012 r. w ten sposób, że uchylił ją w całości w stosunku do T. G..

Wyrokiem z dnia 13 lutego 2013 r. Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim umorzył postępowanie w zakresie odwołania T. G. (pkt I), zasądził na rzecz ubezpieczonej zwrot kosztów procesu (pkt II), oddalił odwołanie R. G. (pkt III) i zasądził od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego zwrot kosztów procesu (pkt IV).

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

R. G. jest zadłużony wobec Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w G. z tytułu składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy (dalej jako FP) i Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (dalej jako (FGŚP)). W dniu 8 maja 2012 r. organ rentowy wystawił tytuły wykonawcze obejmujące zaległości z tytułu wskazanych składek. Decyzją z dnia 9 maja 2012 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w G. ustalił, iż zaległość R. G. za okres od lutego 2007r. do sierpnia 2009 r. wynosi 26.619,91 zł wraz z odsetkami na dzień 9 maja 2012 r. w kwocie 15.707,00 zł, kosztami upomnienia i egzekucyjnymi. Ponadto decyzją z dnia 9 listopada 2012 r., pozwany uchylił decyzję z dnia 9 maja 2012 r. w części, w jakiej dotyczyła T. G..

W ocenie Sądu Okręgowego organ rentowy wydając sporną decyzję nie orzekł o odpowiedzialności T. G. za zobowiązania składkowe R. G., a doręczenie jej małżonce ubezpieczonego było błędne. Ponieważ organ rentowy decyzję w zakresie dotyczącym T. G. uchylił, tym samym postępowanie w tym zakresie stało się bezprzedmiotowe. Sąd Okręgowy umorzył je na podstawie art. 355 k.p.c. Uznając organ rentowy za przegrywającego spór w tym zakresie, sąd pierwszej instancji zasądził na rzecz T. G. zwrot kosztów postępowania

Ponadto Sąd Okręgowy nie podzielił argumentacji R. G. jakoby brak było podstaw prawnych do wydania spornej decyzji. Miał przy tym na względzie, że uprawnienie organu rentowego do wydania decyzji w zakresie indywidualnych spraw o ustalaniu wymiaru składek i ich poboru, a także umarzania należności z tytułu składek wynika z art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s. Decyzja taka ma charakter deklaratoryjny i nie ustanawia ona praw czy też obowiązków, a jedynie potwierdza ustalenia dokonane przez organ rentowy w toku prowadzonego przez niego postępowania, a więc potwierdza istnienie zaległości i ich wysokość z tytułu składek nieopłaconych i innych wskazanych w niej kosztów. Skoro wysokość zaległości nie była sporna, to nie było w ocenie Sądu Okręgowego podstaw do uwzględnienia żądania i zmiany zaskarżonej decyzji.

Jednocześnie sąd pierwszej instancji oddalił wniosek R. G. o zawieszenie postępowania na podstawie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c., albowiem rozstrzygnięcie sprawy nie zależało od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej. W ocenie Sądu Okręgowego prowadzone przez organ rentowy postępowanie w przedmiocie umorzenia zaległości nie wpływało na kwestie dopuszczalności wydania decyzji określającej wysokość zaległości na dzień wydania tejże decyzji, tym bardziej, iż ubezpieczony istnienia zaległości nie kwestionował.

Sąd pierwszej instancji oddalił zatem odwołanie R. G. i zasądził od niego na rzecz organu rentowego zwrot kosztów procesu.

Apelację w zakresie punktu III i IV orzeczenia wniósł ubezpieczony, który zaskarżonemu orzeczeniu zarzucił:

- naruszenie przepisu art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i w konsekwencji przyjęcie, że przepis ten stanowi podstawę prawną zaskarżonej decyzji oraz przyjęcie, iż nie było podstaw do uwzględnienia żądania ubezpieczonego w sytuacji, gdy nie było podstaw prawnych do wydania przedmiotowej decyzji na podstawie tego przepisu,

- naruszenie art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej poprzez jego niewłaściwe zastosowanie i przyjęcie w konsekwencji, iż przepis ten stanowi podstawę prawną zaskarżonej decyzji w sytuacji, gdy przepis ten nie stanowi podstawy prawnej odpowiedzialności ubezpieczonego wobec organu pozwanego,

- naruszenie art. 26 § 1 ustawy z dnia 17 czerwca 1966 r. o postępowaniu egzekucyjnym w administracji poprzez jego niezastosowanie i w konsekwencji uznanie, iż pozwanemu przysługiwało uprawnienie do wydania zaskarżonej decyzji oraz, że nie było podstaw do uwzględnienia żądania ubezpieczonego w sytuacji, gdy wydanie tej decyzji było zbędne z uwagi na wystawienie przez organ rentowy tytułów wykonawczych i prowadzenie egzekucji wobec R. G.,

- naruszenie art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. poprzez jego błędną wykładnię i niewłaściwe zastosowanie poprzez uznanie, iż przepis ten nie ma zastosowania w przedmiotowej sprawie, bowiem prowadzone przez organ rentowy postępowanie w przedmiocie umorzenia zaległości nie wpływa na kwestie dopuszczalności wydania przez organ rentowy decyzji określającej wysokość zaległości,

- naruszenie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. poprzez jego niewłaściwe zastosowanie, tj. przyjęcie, iż w przedmiotowej sprawie nie ma podstaw do uwzględnienia odwołania i w konsekwencji oddalenie tegoż odwołania,

- naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. poprzez jego niepełne zastosowanie, tj. niepełne wyjaśnienie podstawy prawnej wyroku z uwagi na pominięcie w uzasadnieniu wyroku pełnego odniesienia się do przepisu art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej, co do którego ubezpieczony podnosił wcześniejsze zarzuty niewłaściwego zastosowania.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie odwołania R. G. i zasądzenie od organu rentowego na rzecz ubezpieczonego kosztów postępowania apelacyjnego, w tym kosztów zastępstwa procesowego, według norm przepisanych. Ewentualnie wniósł o uchylenie zaskarżonego orzeczenia w części i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania sądowi pierwszej instancji oraz pozostawienie Sądowi Okręgowemu rozstrzygnięcia o kosztach postępowania za obie instancje.

W uzasadnieniu wywiedzionej apelacji R. G. argumentował, że sąd pierwszej instancji dokonał błędnego zastosowania przepisu art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s. Nie dostrzegł bowiem tego, że 8 maja 2012 r. organ rentowy wydał trzy tytuły wykonawcze zgodnie z art. 26 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji; poczym 9 maja 2012 r. wydał decyzję, która stanowi przedmiot niniejszego postępowania. Nie było zatem podstawy prawnej do wydawania spornej decyzji. Skoro zostały wydane tytuły wykonawcze, to organ rentowy musiał odpowiednio wcześniej ustalić wysokość zobowiązań jakie ciążyą na płatniku składek.

Zgodnie z wyrokiem Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 grudnia 2009 r. V SA/Wa 1434/09 decyzja dotycząca ustalenia okresów zadłużenia i kwot tego zadłużenia nie jest decyzją w zakresie wymiaru składek i ich poboru o jakiej mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s.

W ocenie apelującego sąd pierwszej instancji dokonał naruszenia przepisu art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej. Przepis ten bowiem nie stanowił podstawy prawnej decyzji z dnia 9 maja 2012 r.

Odnosząc się do naruszenia art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. skarżący podkreślił, iż w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki do zastosowania tego przepisu. Sąd pierwszej instancji błędnie uznał, że w przedmiotowej sprawie rozstrzygnięcie sprawy nie zależało od uprzedniej decyzji organu administracji publicznej. Zdaniem apelującego oczywistym jest, że skoro toczy się postępowanie odnośnie umorzenia zaległości ubezpieczonego, to decyzja w tej

sprawie będzie miała istotny wpływ na rozstrzygnięcie danej sprawy. Może się bowiem okazać, że postępowanie w niniejszej sprawie było bezprzedmiotowe wobec ewentualnego umorzenia zaległości.

Zdaniem skarżącego w treści uzasadnienia wyroku Sądu Okręgowego brak pełnego odniesienia się do przepisu art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej, gdy tym czasem przepis ten stanowi błędną podstawę prawną decyzji z dnia 9 maja 2012 r. Sąd pierwszej instancji umorzył postępowanie w stosunku do T. G. z uwagi na ten przepis, natomiast nie odniósł się w związku z tym do podstawy prawnej decyzji z dnia 9 maja 2012 r.

Sąd Apelacyjny zważył co następuje:

Sąd Apelacyjny uznał odwołanie R. G. za nieuzasadnione. Wobec niesporności ustaleń faktycznych dokonanych przez sąd pierwszej instancji przyjął je w całości jako własne. Zarazem sąd odwoławczy nie dopatrywał się naruszenia podnoszonych w apelacji ubezpieczonego przepisów prawa materialnego i procesowego.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie nie była wysokość zobowiązania R. G. względem ZUS, tego bowiem odwołujący nie kwestionował, ale sama zasadność wydania decyzji ustalającej z dnia 9 maja 2012 r. wobec uprzedniego wystawienia tytułów wykonawczych obejmujących tę samą należność.

Sąd Apelacyjny, wbrew pogładowi prezentowanemu przez ubezpieczonego, zauważa, że decyzja organu rentowego ustalająca istnienie zaległości z tytułu nieopłaconych składek za okres i wysokości wskazanej szczegółowo w decyzji ma charakter decyzji ustalającej i wymiarowej.

Skarżący niezasadnie powołuje się na wyrok Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie z dnia 15 grudnia 2009 r. (sygn. V SA/Wa 1434/09, LEX nr 583502) argumentując, że decyzja z dnia 9 maja 2012 r. nie jest decyzją w zakresie wymiaru składek i ich poboru o jakiej mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s. oraz starając się wykazać, że przepis ten nie może stanowić podstawy prawnej zaskarżonej decyzji. Sąd Apelacyjny zwraca uwagę, że w przywołanym orzeczeniu stwierdzono, że „decyzja dotycząca ustalenia okresów zadłużenia i kwot tego zadłużenia nie jest decyzją w zakresie wymiaru składek i ich poboru o jakiej mowa w art. 83 ust. 1 pkt 3 u.s.u.s. Ustalenie wysokości zadłużenia w decyzji orzekającej w przedmiocie umorzenia ma charakter wyłącznie informacyjny - jakiego zadłużenia sprawa dotyczy. Decyzja z dnia 9 maja 2012 r. nie dotyczyła umorzenia zaległości składkowych płatnika, zatem zawarta w niej informacja o wysokości zaległości nie ma charakteru jedynie informacyjnego. Organ rentowy prawidłowo wskazał, że podstawą prawną decyzji jest art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s.

Sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych należą do zakresu spraw cywilnych podlegających postępowaniu sądowemu według przepisów k.p.c. (art. 1 k.p.c.). Sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznając odwołanie od decyzji organu rentowego nie stosuje przepisów postępowania administracyjnego. Zarzut naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 26 § 1 ustawy o postępowaniu egzekucyjnym w administracji jest zatem niezasadny.

Sąd Apelacyjny podkreśla, że wydanie tytułów wykonawczych nie stało na przeszkodzie wydaniu decyzji ustalającej i wymiarowej na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 s.u.s. W decyzji tej stwierdzono wysokość zaległości płatnika z tytułu nieopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, a także FP i FGŚP oraz zaległych odsetek na dzień jej wydania, tj. 9 maja 2012 r. Sąd ubezpieczeń społecznych rozpoznaje odwołanie od decyzji organu rentowego w granicach tej decyzji. Nie jest tym samym uprawniony do rozpoznania zasadności wystawienia względem dłużnika tytułów wykonawczych. Ich uprzedniość w stosunku do decyzji ustalającej wysokość zobowiązania, także nie stanowi podstawy do uchylecia decyzji. Jedynie na marginesie sąd drugiej instancji zauważa, że R. G. został pouczone o możliwości wniesienia zarzutów w terminie 7 dni od doręczenia tytułów wykonawczych czego jednak nie uczynił.

Niewątpliwie art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej nie stanowi podstawy odpowiedzialności ubezpieczonego za zaległości składkowe względem ZUS, jako że przepis ten dotyczy odpowiedzialności za zobowiązania skarbowe (w niniejszej sprawie zobowiązania z zakresu ubezpieczeń społecznych) osób pozostających w związku małżeńskim. Skoro decyzję z dnia 9 maja 2012 roku uchylono względem T. G., przepis ten przestał stanowić faktyczną podstawę odpowiedzialności adresata decyzji za zaległości z tytułu opłacania składek. Pozostawienie powyższego przepisu jako podstawy prawnej

decyzji nie stanowi jednak podstawy do merytorycznej zmiany decyzji. Oczywiście jest, że skoro R. G. odpowiada za własne zaległości, to podstawą do ustalenia ich wysokości nie jest art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej.

Sąd Apelacyjny nie znalazł również podstaw do wydania wyroku czy to reformatoryjnego czy kasatoryjnego z uwagi na naruszenie art. 328 § 2 k.p.c. przez Sąd Okręgowy. Brak odniesienia się sądu pierwszej instancji do treści art. 29 § 1 Ordynacji podatkowej w kontekście odwołania R. G. nie jest mankamentem uzasadnienia, które uzasadniałoby uwzględnienie apelacji skarżącego.

Niezasadny jest też zarzut naruszenia przez Sąd Okręgowy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. poprzez oddalenie odwołania. Skarżący może co najwyżej zarzucać sądowi meriti błąd w ustaleniach faktycznych bądź naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez ich niewłaściwą interpretację. Następujące w konsekwencji powyższego samo oddalenie odwołania na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. nie stanowi niewłaściwego zastosowania tego przepisu.

Odnosząc się na koniec do zarzutu naruszenia przez sąd pierwszej instancji art. 177 § 1 pkt 3 k.p.c. Sąd Apelacyjny zauważa, że rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie zależało od uprzedniej decyzji organu administracyjnego (art. 117 ust. 1 pkt 3 k.p.c.). Sąd Apelacyjny badał prawidłowość zaskarżonej decyzji organu rentowego na dzień jej wydania, tj. 9 maja 2012 roku. Ewentualne następcze umorzenie zaległości bądź jej części stanowić będzie mogło podstawę do wydania kolejnej decyzji ustalającej wysokość zaległości na datę jej wydania.

Wskazując na powyższe Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. oddalił apelację jako nieuzasadnioną.

Del. SSO Beata Górńska SSO Romana Mrotek SSA Zofia Rybicka-Szkibiel